

130

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GÓRNICTWA I ENERGETYKI

z dnia 2 kwietnia 1960 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy cięciu, spawaniu i lutowaniu metali w zakładach górniczych górnictwa węglowego.

Na podstawie art. 95 dekretu z dnia 6 maja 1953 r. — Prawo górnicze (Dz. U. z 1955 r. Nr 10, poz. 65 z późniejszymi zmianami) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy wstępne.

§ 1. Rozporządzenie niniejsze dotyczy bezpieczeństwa i higieny pracy przy cięciu, spawaniu i lutowaniu metali w zakładach górniczych górnictwa węglowego, podległych Ministrowi Górnictwa i Energetyki.

§ 2. Niektóre w niniejszym rozporządzeniu jest mowa o spawaniu metali, należy przez to rozumieć cięcie, spawanie i lutowanie metali.

§ 3. Przy wykonywaniu prac spawania metali w zakładach górniczych stosuje się przepisy rozporządzenia Ministrów Pracy i Opieki Społecznej oraz Zdrowia z dnia 2 listopada 1954 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy spawaniu i cięciu metali (Dz. U. Nr 51, poz. 259) z wyjątkiem przepisów §§ 3, 20, 21, 22, 23 ust. 2, 89, 91, 112 i 114 oraz przepisy niniejszego rozporządzenia.

Rozdział 2.

Przepisy ogólne.

§ 4. 1. W zakładach górniczych zabronione jest wykonywanie prac spawania metali:

- 1) w sąsiedztwie łatwopalnych materiałów, jeżeli odległość miejsca spawania od tych materiałów wynosi mniej niż 5 m;
- 2) w pomieszczeniach, w których unoszą się w powietrzu zawiesiny materiałów łatwopalnych lub wybuchowych (pary benzyny, wodór, pył węglowy itp.);
- 3) urządzeń będących pod ciśnieniem (turociągi i zbiorniki powietrzne, parowe, wodne itp.);
- 4) zbiorników, turociągów, maszyn i innych urządzeń, w których znajdowały się lub znajdują łatwopalne ciecz, gazy itp.;
- 5) w promieniu mniejszym niż 20 m od komór z materiałem wybuchowym i mniejszym niż 50 m od pomieszczeń służących do przechowywania lub przetwarzania paliw płynnych oraz pomieszczeń dla lokomotyw spalinowych.

2. W komorach z materiałem wybuchowym lub w pomieszczeniach służących do przechowywania przetwarzania paliw płynnych oraz dla lokomotyw spalinowych (ust. 1 pkt 5) wolno wykonywać prace spawania metali po uprzednim usunięciu z nich materiałów wybuchowych i łatwopalnych. Przepis ten obowiązuje również wtedy, gdy zachodzi konieczność wykonania prac w promieniu mniejszym niż 20 m lub mniej-

szym niż 50 m od wymienionych wyżej komór bądź pomieszczeń.

§ 5. 1. Wszelkie prace spawania metali w zakładzie górniczym, zarówno na powierzchni, jak i pod ziemią, oraz obsługa urządzeń spawalniczych mogą być wykonywane tylko przez osoby wykwalifikowane, posiadające książeczkę spawacza i wyznaczone do tych robot przez głównego mechanika.

2. Główny mechanik obowiązany jest prowadzić ewidencję wszystkich pracujących stale i okresowo w zakładzie górniczym spawaczy oraz pouczać spawaczy o zasadach bezpieczeństwa spawania metali w zakładzie górniczym.

3. Każdy spawacz zatrudniony w zakładzie górniczym przy pracach cięcia, spawania i lutowania metali powinien posiadać pisemną instrukcję bezpieczeństwa pracy, wydaną mu za pokwitowaniem przez głównego mechanika.

4. Każdy spawacz powinien być przeszkolony w zakresie znajomości posługiwania się podręcznym sprzętem przeciwpożarowym oraz postępowania w przypadku pożaru w następstwie wykonywanych prac spawalniczych.

5. Wszelkie czynności pomocnicze pozostające w związku ze spawaniem metali mogą być wykonywane przez osoby niekwalifikowane pod stałym nadzorem i odpowiedzialnością spawaczy.

§ 6. Spawanie — zarówno gazowe, jak i łukiem elektrycznym — kół parowych, zbiorników ciśnieniowych i innych urządzeń znajdujących się pod dozorem technicznym Urzędu Dozoru Technicznego może być powierzony tylko osobom i zakładom, które posiadają odpowiednie uprawnienia stwierdzone przez organy dozoru technicznego.

§ 7. 1. Sprzęt do spawania metali powinien być przechowywany stale pod zamknięciem.

2. Sprzęt spawalniczy powinien być każdorazowo wydawany z warsztatu zakładu górniczego do robót przez wyznaczoną imiennie osobę za pokwitowaniem, a na zezwoleniu na wykonanie prac spawania należy odnotować numer i stan wydanego aparatu.

3. Za należyty stan użytkowanego sprzętu spawalniczego i urządzeń spawalniczych odpowiada spawacz oraz wyznaczony przez głównego mechanika pracownik z warsztatu zakładu górniczego, który obowiązany jest sprawdzać bieżąco przydatność sprzętu i urządzeń spawalniczych do użytku.

§ 8. 1. Urządzenia do spawania metali powinny być ustawiane i użytkowane w warunkach zapewniających należyte bezpieczeństwo pracy.

2. Na lokalizację i budowę stałej wytwornicy acetylenowej oraz jej pomieszczenia zakład górniczy powinien uzyskać zezwolenie okręgowego urzędu górniczego.

3. Uruchomienie stałej wytwornicy acetylenowej może nastąpić po odbiorze przez organy Urzędu Dozoru Technicznego i po udzieleniu zezwolenia przez okręgowy urząd górniczy.

§ 9. 1. Przed rozpoczęciem prac spawania metali miejsce pracy i znajdujący się w pobliżu teren w promieniu 5 m powinien być starannie oczyszczony z materiałów łatwopalnych, pyłu węglowego itp. W zakładzie przerobczym dozwolone jest spawanie tylko w czasie jego postoju, gdy powietrze nie zawiera unoszącego się pyłu węglowego i po uprzednim obfitym zroszeniu wodą miejsca spawania w promieniu 5 m.

2. Materiały lub przedmioty palne, jak drewno, węgiel itp., znajdujące się w pobliżu miejsca spawania, których nie można usunąć, należy zabezpieczyć bądź przez obfite zroszenie wodą, bądź też przez osłonięcie blachami, płytami azbestowymi itp. Przy wykonywaniu prac spawania metali na wysokościach powinny być przewidziane specjalne środki zabezpieczające przed opadaniem w dół rozrzuconych części czek metalu.

3. W miejscach spawania powinny znajdować się środki gaśnicze, takie jak gaśnice, hydronetki, woda itp.

4. W razie gdy istnieją wątpliwości co do sposobu przeciwpożarowego zabezpieczenia miejsca spawania metali, należy sposób zabezpieczenia ustalić w porozumieniu z komendantem straży pożarnej zakładu górniczego.

§ 10. 1. Wykonywanie prac spawania metali w ciasnych i zamkniętych pomieszczeniach (cysterny, kotły, studnie, zbiorniki, komory itp.) powinno odbywać się w obecności osoby dozoru ruchu, czuwającej nad bezpieczeństwem spawacza. W każdym przypadku należy zabezpieczyć spawaczowi możliwość szybkiego opuszczenia miejsca pracy oraz zapewnić należyte przewietrzanie miejsca pracy spawacza. Przewietrzanie przy pomocy tlenu jest zabronione.

2. Przy wykonywaniu elektrycznych robót spawalniczych w kotłach, zbiornikach, komorach metalowych itp. wolno stosować tylko spawarki wirujące. Spawarkę tę powinny być umieszczone na zewnątrz kotłów, zbiorników, komór metalowych itp. oraz obsługiwane nie przez spawacza, lecz przez drugą osobę.

§ 11. W czasie wykonywania prac spawania metali, zarówno na powierzchni, jak i pod ziemią, butle, reduktory, przewody spawalnicze (węże) powinny być odpowiednio osłonięte, tak aby nie mogło nastąpić przypadkowe ich uszkodzenie przez przedmioty spadające itp. Przewody spawalnicze (węże) powinny być luźno zawieszane. W razie niemożności podwieszenia przewodów należy je prowadzić tak, aby były zabezpieczone przed możliwością ich uszkodzenia.

Rozdział 3.

Przepisy szczególne przy spawaniu metali pod ziemią i w szybach.

§ 12. 1. Wszelkie prace spawania metali pod ziemią, w szybach i szybikach oraz na wieżach szybowych mogą być wykonywane tylko po uprzednim pisemnym zgłoszeniu konieczności wykonania tych prac kierownikowi ruchu zakładu górniczego i uzyskaniu pisemnego zezwolenia na wykonanie tych prac. Wzór zezwolenia określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

2. Spawanie metali w szybach wdechowych i wydychowych kopalń niegazowych, nadszybiach i podszybiach tych szybów może być wykonywane tylko po każdorazowym uzyskaniu pisemnego zezwolenia kierownika ruchu zakładu górniczego.

3. W polach niegazowych z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 2 wolno wykonywać prace spawania metali na podstawie każdorazowego pisemnego zezwolenia kierownika ruchu zakładu górniczego lub kierownika działu

ruchu zakładu górniczego, upoważnionego w tym zakresie pisemnie przez kierownika ruchu zakładu górniczego. Na powtarzające się prace spawalnicze (cięcia, lutowania) w polach magazynowych, wykonywanych w pomieszczeniach ogniotrwałych, w których nie znajdują się materiały palne i nie zachodzi możliwość wybuchu (warsztaty dołowe), kierownik ruchu zakładu górniczego może wydać stałe zezwolenie.

4. W polach gazowych wolno wykonywać prace określone w ust. 1 tylko za uprzednim zezwoleniem okręgowego urzędu górniczego i po uprzednim stwierdzeniu bezpośrednio przed rozpoczęciem wykonywania tych prac, że nagromadzenie się metanu w miejscu wykonywania robót nie przekracza 0,5%.

5. Zezwolenia na wykonanie prac spawania metali, o których mowa w ust. 2, 3 i 4, powinny być wpisane w zakładzie górniczym do „książki prac spawalniczych pod ziemią”, której wzór określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 13. 1. Używanie pod ziemią aparatów do wytwarzania acetylenu (wytwornic) jest zabronione.

2. Stosowanie pod ziemią światła otwartego oraz palenie tytoniu w otoczeniu miejsca spawania jest zabronione. Do zapalenia palników acetylenowych należy używać tylko specjalnej zapalniczki do gazów palnych.

§ 14. Prace spawania metali pod ziemią mogą być wykonywane tylko przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności, a w szczególności:

- 1) w każdym przypadku wykonywania tych prac powinny być uprzednio przygotowane środki gaśnicze, takie jak gaśnice, hydronetki, woda itp., a w miejscach, gdzie istnieją rurociągi wodne przeciwpożarowe, należy uprzednio zapewnić możliwość poboru wody przy pomocy węży przeciwpożarowych;
- 2) niezależnie od przygotowania miejsca pracy stosownie do przepisów § 9 należy w pokładach pyłowych okolice miejsca pracy w promieniu 5 m opylać pyłem kamiennym;
- 3) prace mogą być wykonywane tylko pod nadzorem osoby wyznaczonej w zezwoleniu na ich wykonanie. Osoba nadzorująca powinna stwierdzić, czy przed przystąpieniem do prac spawalniczych, podczas tych prac i po ich zakończeniu zostały zachowane przepisy niniejszego rozporządzenia;
- 4) po każdym ukończeniu pracy spawacz i osoba nadzorująca te prace obowiązani są zbadać dokładnie miejsce, w którym wykonywano prace, i bliższe otoczenie dla stwierdzenia, czy nie został zaproszony ogień. Osoba nadzorująca prace obowiązana jest ponadto powtórzyć badanie przynajmniej jeden raz po upływie 1 do 2 godzin. Do czasu przeprowadzenia tego badania należy mieć w pobliżu środki gaśnicze.

§ 15. 1. Spawanie metali w szybach może być wykonywane tylko wówczas, gdy w szybie i wnękach przyszybowych zostały usunięte materiały palne, jak pył węglowy, smoły, drewno (z wyjątkiem drewna stanowiącego elementy zbrojenia szybu) itp., ponadto w pomieszczeniach przyszybowych usunięto materiały palne na odległość co najmniej 20 m od szybu.

2. Przed rozpoczęciem prac spawalniczych miejsca pracy należy zabezpieczyć przed opadaniem rozrzuconych części metalu. W tym celu należy stosować odpowiednie środki zabezpieczające, jak szczelne, mokre i niepalne pomosty, metalowe misy z wodą, płótno azbestowe itp. Elementy drewniane szybu należy zrosić obficie wodą na przestrzeni co najmniej 20 m od miejsca prac spawalniczych.

3. W przypadku prac spawalniczych w szybach wydychowych lub na wieży tych szybów powinni być wyznaczeni obserwatorzy do stałego badania występowania metanu we wszystkich głównych drogach wentylacyjnych pokładów gazowych, którymi płynie powietrze do szybu.

4. Prace spawalnicze w szybie mogą być wykonywane tylko pod nadzorem osoby wyznaczonej przez kierownika ruchu zakładu górniczego. Osoba ta powinna sprawdzić przed rozpoczęciem spawania, czy zostały zastosowane środki określone w ust. 1, 2 i 3, a po ukonczeniu prac spawalniczych zbadać dokładnie szyb od miejsca spawania aż do rządu, czy nie został zaproszony ogień. Badanie to należy powtórzyć w okresie od 1 do 2 godzin po ukonczeniu prac spawalniczych.

**Rozdział 4.
Przepisy końcowe.**

§ 16. W przedmiocie uregulowanym w niniejszym rozporządzeniu tracą moc w odniesieniu do zakładów górniczych górnictwa węglowego dotychczasowe przepisy.

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Górnictwa i Energetyki: *J. Mitreğa*

Załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 2 kwietnia 1960 r. (poz. 130).

Instrukcja: Zezwolenie otrzymuje spawacz. Po pobraniu sprzętu spawalniczego spawacz udaje się na miejsce pracy i zgłasza się do osoby nadzorującej, która wpisuje rozpoczęcie pracy. Po ukonczeniu pracy osoba nadzorująca odbiera zezwolenie i po przeprowadzeniu kontroli pracy odaje zezwolenie dyspozytorowi ruchu.

(nazwa zakładu)

Data . . . . .

ZEZWOLENIE Nr . . . . .

na wykonanie pracy cięcia, spawania lub lutowania pod ziemią.

Zezwalam na wykonanie prac spawania (cięcia, lutowania) pod ziemią . . . . . (wyszczególnienie prac)

. . . . . (miejsce pracy, wyrobisko, pokład, poziom, pole)

Prace powinny być wykonane zgodnie z obowiązującymi przepisami i przy spełnieniu następujących dodatkowych warunków: . . . . .

Do wykonania wyznaczam spawacza . . . . . (nazwisko i imię)

Za nadzór czynię odpowiedzialnym . . . . . (stanowisko oraz nazwisko i imię)

. . . . . (odział, firma)

Zezwolenie ważne od dnia . . . . . do dnia . . . . .

(podpis kierownika ruchu zakładu lub upoważnionego przez niego kierownika działu ruchu zakładu górniczego)

Rozpoczęcie spawania (cięcia, lutowania)			Ukończenie spawania (cięcia, lutowania)			Kontrola I			Kontrola II		
						wypełnia osoba nadzorująca					
Data	Godzina, minuta	Podpis	Data	Godzina, minuta	Podpis	Data	Godzina, minuta	Podpis	Data	Godzina, minuta	Podpis

Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 2 kwietnia 1960 r. (poz. 130).

(nazwa zakładu)

KSIĄŻKA PRAC SPAWALNICZYCH POD ZIEMIĄ

Lp.	Miejsce spawania (cięcia, lutowania), podkład, poziom, pole, wyrobisko	Zezwolenie			Nazwisko i imię spawacza	Nazwisko i imię osoby nadzorującej	Zwrot zezwolenia data	Uwagi
		Numer	Data	Wydane przez				
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Uwaga: Książkę prac spawalniczych pod ziemią prowadzi dyspozyter ruchu.